

Gemeente van Christus,

Van het verhaal van Jozef zijn diverse toneelstukken gemaakt. Zelfs een zeer populaire musical. *Joseph and the amazing technicolor dreamcoat*. Van Andrew Lloyd Webber en Tim Rice. Laten we eens kijken naar de hoofdrolspelers in dit bedrijf van het stuk.

Slide 1 De hoofdrolspelers:

Slide 2 Farao

Farao, dat is in Egypte een godheid. Nog meer dan Kim Jung Un vandaag in Noord Korea. Farao wordt aanbeden. Men knielt diep voor hem. De onderdanen dienen hem als een god. Een farao, die leeft ook eeuwig. Hij wordt omringd door de beste specialisten en voedingsdeskundigen. De beste koks en sommeliers. Alles wordt in het werk gesteld om hem zo lang mogelijk te laten leven. En als hij sterft, dan is hij niet dood. Hij leeft verder. Een piramide met al zijn personeel, vrouwen, eten, drinken en rijkdommen. Om daar verder te leven. Eeuwig verder te leven.

Een farao denkt dat hij god is. Vandaar dat het zo erg is, wat de schenker en de bakker hebben gedaan. Zij hebben de leiding over het voedsel. En daar is iets misgegaan. Dat hoeft helemaal niet per se iets ernstigs te zijn. Het kan zijn dat de farao 's nachts buikpijn heeft gehad. Je werd in Egypte wel voor minder in de gevangenis gegooid. Buikpijn dus. Misselijk of diarree. Maar dat is een aantasting van zijn goddelijke luister. De illusie van eeuwig leven wordt even doorbroken. Vandaar dat de schenker en de bakker zonder vorm van proces worden vastgezet. De farao is woedend. In het Hebreeuws blijkt, dat hij buiten zichzelf geweest is van kwaadheid. Vandaar, dat er geen termijn is gesteld, waarbinnen ze berecht moeten worden. Ons hoofdstuk blijft daarin vaag. Geruime tijd, zo staat er. Want farao heeft in zijn woede beschikt dat ze in de gevangenis moeten. En zijn wil is wet.

En de farao is ook iemand, die gaat over leven en dood. Dat blijkt heel duidelijk op zijn verjaardag. Uit niets blijkt dat de bakker schuldig is en de schenker niet. Nee. Het is blijkbaar de gewoonte op de verjaardag van farao, dat sommige mensen vrijgelaten worden en andere worden terechtgesteld. Een beetje zoals bij Pilatus met Barabbas en Jezus. Zo gaat het hier ook. De farao beslist dat de bakker moet sterven en dat de schenker mag leven.

En zo krijg je dus een beeld van een despotische leider. Die naar willekeur handelt en erg op zichzelf gericht is. Je wordt er onzeker van. Zoals de schenker en de bakker. Je weet niet waar je aan toe bent. Overgeleverd ben je met zo'n heerser, met zo'n god.

Slide 3 de schenker en de bakker

Overgeleverd ben je. Dat geldt zeker voor de schenker en de bakker. Ze worden in één adem genoemd. Ze horen bij elkaar als brood en wijn. Als spijs en drank. Een woordpaar zijn ze. Samen verantwoordelijk voor het eten en drinken van de koning.

Ze weten niet waar ze aan toe zijn. Ze worden voor onbepaalde tijd in het gevang gegooid. Dat is martelend, die onzekerheid. Wat gaat er gebeuren? Amnesty International zou vandaag in de bres springen voor deze mannen.

Is één van hen schuldig? Het blijkt nergens uit. Onzeker zijn ze over hun dromen. Ze zullen ze eerst aan elkaar hebben verteld. Vreemd. Wat zou dat betekenen? Blijkbaar hebben ze geen idee. Ook niet of ze schuldig zijn. En wie van de twee dat dan is. Het is heel goed mogelijk, zoals ik al zei, dat ze helemaal niet schuldig waren. Je leest verklaringen over een vuiltje in de wijn of een steentje in het brood. Dat zou al genoeg zijn om hen in het gevang te gooien.

Dat de één niet schuldiger is dan de ander, dat blijkt ook uit de dromen. Ze lijken heel veel op elkaar. Zoals ze bij elkaar horen. Zo zijn hun dromen. Bijna identiek. Maar toch een ander lot. Het kan blijkbaar alle kanten op. Met zo'n farao. Dezelfde droom, maar ook hetzelfde lot? Ze weten het niet. Vandaar dat ze zo bedrukt kijken de volgende ochtend. Ze willen heel graag weten wat die dromen betekenen.

Jozef geeft uitsluitel. Eerlijk. Pijnlijk ook. Voor de bakker. Zo kan dat soms gaan, met Gods openbaring. Maar Jozef verzwijgt het niet. En hij is er ook van overtuigd dat het uit gaat komen. Hij vraagt aan de schenker om aan hem te denken als hij vrij is. Zo zeker is hij van zijn zaak.

En het gebeurt. Het is wrang hoe de beschrijving door Jozef en later de uitkomst, hoe dat voor de schenker en de bakker op elkaar lijkt. De schrijver van Genesis wil hier mee benadrukken hoe dicht leven en dood tegen elkaar aan liggen. Roem en doem liggen vlak naast elkaar. Beiden worden verhoogd. De schenker naar het leven, maar de bakker naar de dood. Door deze beschrijving wordt de wispelturigheid van farao benadrukt. Met zo'n heerser kan het alle kanten op.

Dat blijkt ook uit de reactie van de schenker als hij eenmaal weer vrij is. De schenker dacht niet meer aan Jozef. Onder zo'n heerser ben je alleen maar op jezelf geconcentreerd. Je moet je eigen hachje veilig stellen. Dus vergeet je liever een ander. Want hij is het niet werkelijk vergeten. Later blijkt, dat hij op een gunstige gelegenheid heeft gewacht. Zo lang die er niet was, heeft de schenker opzettelijk Jozefs naam verzwegen. Hij wilde de farao er niet aan herinneren, dat hij in de gevangenis heeft gezeten. Hij mocht zijn koning weer eens boos maken.

Leven onder zo'n wispelturige koning, zo'n despotische godheid, dat maakt dat de schenker alleen op zichzelf is gericht. Je weet nooit waar je aan toe bent. En dus kom je op voor jezelf. En zorg je dat je niet opvalt.

Slide 4            Jozef

Jozef is een heel ander verhaal. Waar ons hoofdstuk eindigt met de schenker, die Jozef vergeet. Daar blijkt Jozef uit heel ander hout gesneden. Ik zei het een vorige keer al: hij zou vol wrok kunnen zitten. Vol boosheid op God. Teleurgesteld ook in mensen. Want het is nogal wat dat hij mee moet maken. Verraden door zijn familie. Ten onrechte in de gevangenis beland. En daar zit hij in totaal wel zo'n jaar of 10. Niet echt het leventje waar hij van droomde.

Maar Jozef is niet verbitterd. Integendeel. Hij is in de gevangenis ook weer opgevallen door zijn houding. En krijgt enorm veel vrijheden. Hij krijgt eigenlijk de leiding over de gevangenis. En het mooie is: hij buit die vrijheid uit. Heeft oog voor zijn lotgenoten. Het valt hem op dat de schenker en de bakker er slecht uit zien, zo staat er. In de moeite waar Jozef in verkeert heeft hij toch oog voor de ander. Hij laat zich niet zo uit het veld slaan dat hij slechts op zichzelf gericht is. Daarin lijkt Jozef op Jezus. Die hangt aan het kruis. Is kapotgebeukt en moe. En toch zegt hij: *Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen*. En even later heeft hij oog voor zijn moeder. In de druk is hij op anderen gericht. En dat heeft Jozef ook. Hij gedraagt zich als een gelovige.

Dat geloof blijkt ook uit zijn woorden. Vers 8 is eigenlijk het kernvers van dit hoofdstuk. En er zit een enorme diepte in. Want wat hij zegt gaat niet alleen over de dromen van de schenker en de bakker. Maar ook over zijn eigen dromen. Blijkbaar is Jozef die niet vergeten. En gelooft hij, dat God nog iets goeds voor hem in petto heeft. Blijkbaar is hij zijn vertrouwen in de God van zijn dromen nog niet kwijtgeraakt. Ondanks de omstandigheden. God weet wat hij doet. Hij zal het goed maken. Dat is wat Jozef als het ware zegt als hij reageert. De uitleg van dromen is toch een zaak van God? Jozef is vol hoop. Ook over zijn eigen toekomst. Hij kent God. Door de opvoeding van Jakob. Hij weet dat God er bij is. En hem niet vergeet.

Is Jozef dan alleen maar aan het berusten? Zo van: wat God doet, dat is goed? Nee, hij wacht niet alleen af. Want als hij de kans krijgt, dan vraagt hij aan de schenker om aan hem te denken. Jozefs verlangen is bevrijd te worden. Zijn gebed is dat God zijn dromen waar maakt. Maar door God gezegend zijn betekent niet, dat je meteen krijgt wat je vraagt. Dat je meteen verhoort wordt. God laat hem wachten. We weten niet waarom. We weten wel dat wachten soms heel vormend kan werken. En God is bezig om Jozef voor te bereiden op zijn grote taak, die straks wacht.

Zo werkt het in het leven van Gods kinderen. God doet niet altijd alles wat je vraagt. Omstandigheden zijn vaak moeilijk en stellen je voor problemen. Ook problemen met God zelf. Maar uiteindelijk mag je je rust vinden in Christus. De vrede van God, die je niet zelf bedenkt of vast kan pakken – het gaat je verstand te boven – die vrede van God komt in je hart en in je hoofd. En je mag stug doorgaan met leven. In navolging van Jezus. Omdat je mag geloven dat God dat zal zegenen.

Jozef is ons daarin tot voorbeeld. Maar we mogen ook elkaar daarin tot voorbeeld zijn. Welke omstandigheden je ook hebt. Dank God. Voor Jezus. Voor rust en vrede. Voor innerlijke overtuiging dat hij zorgt. Ook als het donker is. En hou vol. Jezus belooft zijn Geest. Belooft zegen als je leeft voor hem.

Jozef is niet overgeleverd aan omstandigheden. Hij is ook niet overgeleverd aan een wispelturige heerser. Zoals de schenker en de bakker. Dan raak je op jezelf gericht. Nee, Jozef weet zich in handen van God. Hij weet dat God vasthoudt aan zijn droom. Dat maakt dat hij rust en ruimte heeft. Dat hij ook in moeilijke dingen op anderen gericht kan zijn.

En dan komen we bij de belangrijkste hoofdrolspeler van dit hoofdstuk.

Slide 5            God

Eigenlijk is dat gek. Dat ik God ook een van de hoofdrolspelers noem. Hij wordt alleen door Jozef genoemd. Verder komt hij niet naar de voorgrond. Maar juist op de achtergrond is hij degene, die door zijn aanwezigheid allesbepalend is.

Het is alleen in zijn kracht en door geloof, dat Jozef kan reageren zoals hij doet. Blijkbaar geeft God hem voldoende ruimte en rust om blijmoedig te blijven. Om anderen aandacht te geven. En om zijn geloof uit te dragen. Zelfs in de moeilijkste omstandigheden.

Onvoorstelbaar is dat. Dat Jozef dat doet. Dat kan alleen om dat God met hem is. En ook al verhoort God niet ieder gebed meteen, Jozef heeft een vast vertrouwen dat zijn dromen uitkomen. Omdat God dat hem beloofd had.

Toen ik over dit hoofdstuk doordacht vond ik vooral de tegenstelling opvallend tussen Jozef en de schenker. Waarom reageren ze zoals ze reageren? En als vanzelf kwam ik bij de tegenstelling tussen farao en God. Farao is niet te vertrouwen. Je weet nooit waar je aan toe bent. Je kunt wel snel weer promotie maken, zoals de schenker, maar zomaar weer kun je uit de gratie raken. Zo zijn mensen. Zo zijn omstandigheden. Als je daarvan afhankelijk bent, dan ben je overgeleverd. Bij God is dat anders. Je weet wat je aan hem hebt. Hij is betrouwbaar, recht door zee, houdt de grote lijnen in het oog. En nee, dan krijg je niet altijd meteen wat je vraagt. Maar God weet wel welke kant het op moet met jouw leven.

Om te illustreren wat geloven in God met je doet, zelfs in de moeilijkste omstandigheden, nog kort een voorbeeld om dit verhaal van Jozef te onthouden.

...

Hoe reageer jij in moeilijke omstandigheden? Als een wortel (muisklik), een ei (muisklik) of een koffieboon (muisklik). (slide 6)

Een jonge vrouw kwam bij haar moeder teleurgesteld en boos. Op de wereld, op God. Alles had haar tegen gezeten. En nu wilde ze niet meer. Niet meer geloven. Niet meer omgaan met mensen. Laat mij maar, zo was haar noodkreet.

Haar moeder zei niets. Maar ze zette drie pannen water op het gasfornuis. Toen het water kookte, gooide ze in de eerste een wortel, in de tweede een ei en in de derde een paar gebrande koffiebonen.

Na twintig minuten deed ze het gas uit en vroeg haar dochter dichterbij te komen. Ze viste de wortel uit het water. Die was zacht en week geworden. Vervolgens het ei. Keihard van binnen. Tenslotte keek ze in de derde pan. Een heerlijk aroma steeg op uit de pan. En toen ze het water proefde bleek het heerlijke koffie.

Hoe reageer jij onder druk? Op moeilijke omstandigheden. Als het er heet aan toegaat in je leven?

Een wortel lijkt sterk, maar wordt zacht en week.

Een ei blijft uiterlijk hetzelfde. Maar zijn binnenste wordt keihard en ontoegankelijk.

Een koffieboon verandert de situatie om hem heen en is iedereen tot zegen.

Jozef was een geur van Christus, ook toen hij het moeilijk had.

Hij gaf zijn omgeving smaak. Als zout van de aarde.

Hij was tot zegen. Omdat God met hem was. En zorgde. Daarom vond hij rust en kracht om de ander te dienen.

Wat ben jij, een wortel, een ei of een koffieboon?

Amen

Vragen voor bespreking:

- Waarin heb jij wel eens gemerkt dat God jou wilde vormen?
- Ben jij een wortel, een ei of een koffieboon?
- Hoe word je een koffieboon?